

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Kláštorná, s.r.o.**, so sídlom Jantárová 30, Košice, IČO: 35 736 216, *zastúpený advokátom: JUDr. Marek Radačovský, so sídlom Žriedlová 3, Košice*, proti žalovanému: **Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky**, Lazovná 63, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/570626/2013 zo dňa 27. novembra 2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/27/2014-53 zo dňa 10. februára 2016, jednomyselne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/27/2014-53 zo dňa 10. februára 2016 **p o t v r d z u j e .**

O d ô v o d n e n i e

1.

Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p., ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov podáva účastník konania, preto v tejto časti nesie dôkazné bremeno, teda má povinnosť tvrdenia, ako aj povinnosť preukázania svojich tvrdení.

Žalobca ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania. Nepriaznivá finančná situácia je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním súvisiaca. Ak by nepriaznivá finančná situácia bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika na štát, čo je neprípustné.

Prvostupňový súd posúdil majetkovú situáciu žalobcu s prihliadnutím na všetky záväzky spoločnosti, výšku imania a hodnotu majetku, ktorý spoločnosť vlastní. Z výpisu z obchodného registra súd zistil, že majetok žalobcu – základné imanie s rozsahom splatnosti je 6 638 785,- €, ktorý žalobca vlastní a výška súdneho poplatku 70,- € nepredstavuje tak vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť bez toho, aby došlo k vážnemu znemožneniu jeho podnikania. Prvostupňový súd nepovažoval za potrebné vysporiadať sa s otázkou, či ide u žalobcu o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, pretože bolo preukázané, že nespĺňa jednu zo zákonných podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov a to nepriaznivú finančnú, resp. majetkovú situáciu.

Krajský súd v dôvodoch rozhodnutia poukázal aj na obdobný právny názor obsiahnutý v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Sžf/53/2013.

2.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., napádajúc, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Žalobca mal za to, že krajský súd nesprávne posúdil návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, a teda nepostupoval v súlade s § 138 ods. 1 O.s.p. Na základe uvedeného žalobca žiadal, aby odvolací súd uznesenie krajského súdu zmenil a žalobcovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

3.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Os.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné vyhovieť.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100308/1/570626/2013 zo dňa 27.11.2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o vyrubení rozdielu dane z pridanej hodnoty žalobcovi za zdaňovacie obdobie máj 2010.

Žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, avšak ešte pred zaslaním výzvy na zaplatenie súdneho poplatku podal návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, doručený krajskému súdu dňa 05.03.2014, v ktorom uviedol, že žalobca sa nachádza v zlej finančnej situácii spôsobenej poklesom výnosov a nárastom nákladových položiek, v dôsledku čoho sa subjekt dostal do kritickej situácie so splácaním svojich záväzkov, a teda do stavu platobnej neschopnosti. Platobná neschopnosť žalobcu vyplýva z existencie viac ako jedného veriteľa, ako aj existencie viac ako jedného peňažného záväzku 30 dní po lehote splatnosti. Rovnako na strane žalobcu došlo k zablokovaniu bankových účtov, a teda nedisponuje schopnosťou uhradiť vyrubené súdne poplatky.

Spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov zaslal žalobca súdu tlačivo pre deklarovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 O.s.p.). V ňom uviedol zoznam veriteľov (celkom 6), kde je viac ako 30 dní v omeškaní s plnením, ďalej zostatok na účte žalobcu v Tatra banke, a.s., vo výške mínus 115,19 €, stav hotovosti žalobcu v čase podania návrhu na oslobodenie vo výške 150,- €, majetok žalobcu – nehnuteľné veci a to zastavané plochy a nádvorcia, parc.č. 2413/24, 2413/25, 2413/32, 2413/33, 2413/34, 2413/35, k.ú. Š., nachádzajúce sa na LV č. X. v trhovej cene 76 200,- €, ďalej orná pôda, parc.č. 808/7, k.ú. K., nachádzajúce sa na LV č. X., v trhovej cene 22 432,90 €, ďalej orná pôda, parc. č. 808/10, k.ú. K., nachádzajúce sa na LV č. X., v trhovej cene 1 440,- €, ďalej zastavané plochy a

nádvoria, parc. č. 808/2, 808/3, 808/11, 808/12, 808/13, 808/14, k.ú. K., nachádzajúce sa na LV č. X., v trhovej cene 156 629,16 €, plnička minerálnych vôd a plnička minerálnych vôd II. etapa, k.ú. K.K., nachádzajúca sa na LV č. X. v trhovej cene spolu 1 291 006,83 €, ďalej hnutel'né veci a to motorové vozidlá celkom 8 kusov, iné hnutel'né veci nad 750,- € celkom 5 kusov. Ďalej žalobca uviedol 4 peňažné pohľadávky nad 750,- € voči tretím osobám, nevymáhané z dôvodu nedostatku peňažných prostriedkov na súdne uplatnenie nároku. Napokon uviedol žalobca tri bankové úvery, ktoré je povinný splácať, päť iných pôžičiek a päť záväzkov voči spriazneným osobám. V ďalších skutočnostiach žalobca uviedol, že zlá finančná situácia je spôsobená najmä pohľadávkou Daňového úradu Žilina, ktorá vznikla koncom roka 2013 ako povinnosť uhradiť rozdiel na DPH spolu vo výške 1 177 861,30 €.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb./ZSP poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh *môže* súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych

poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. **Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.**

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Je potrebné zdôrazniť, že dôkazné bremeno je výlučne na žalobcovi. Na výzvu krajského súdu na doloženie dokladov preukazujúcich skutočnosti uvedené v tlačive na dokladovanie pomerov žalobca reagoval doložením daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie január až december 2012, výkazu ziskov a strát ku dňu 31.12.2013 a výpisu z účtu ku dňu 28.02.2014. Ani z doložených písomných dokladov však nemožno vyvodiť, že by majetkové pomery žalobcu odôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Navyše, tak ako podotkol aj krajský súd, žalobca nedoložil fotokópiu daňového priznania za rok 2013, ani ďalšie doklady, ktoré by preukazovali úvery, peňažné pohľadávky a iné záväzky žalobcu voči bankám či tretím osobám.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov

Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. **Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal**, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že predložené dôkazy zo strany žalobcu nezakladajú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku, ktorý je v tomto prípade 70,- €. „Pre posúdenie dôvodnosti priznania oslobodenia od súdnych poplatkov z hľadiska pomerov účastníka sú rozhodujúce najmä jeho majetkové a sociálne pomery, ale aj výška súdneho poplatku a povaha nároku.“ (Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Sžo/190/2009).

Z predloženého tlačiva o dokladovaní pomerov zo strany žalobcu vyplýva, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností a hnutel'ných vecí vyššej hodnoty, výška základného imania spoločnosti žalobcu je 6 638 785,- € a preto výška súdneho poplatku 70,- € nemôže byť pre spoločnosť žalobcu položkou, ktorá by vážne ohrozila jej podnikanie. Uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok vo výške 70,- € nespôsobilo podľa názoru odvolacieho súdu vznik neprimeranej rovnováhy medzi záujmom štátu na vyberaní súdnych poplatkov na jednej strane a prístupom k súdu na strane druhej.

Odvolací súd sa taktiež stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že pokiaľ

nebola splnená podmienka nepriaznivej finančnej situácie žalobcu pre oslobodenie od súdneho poplatku, nie je potrebné skúmať splnenie druhej kumulatívnej podmienky bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Podľa § 492 ods. 2 zákona Národnej rady SR č. 162/2015 Z.z. (Správny súdny poriadok), odvolacie konania podľa piatej časti O.s.p. začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 7. marca 2017

JUDr. Jana Z E M K O V Á PhD., v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Alena Augustiňáková